
Een klasje in Palermo

Column

Auteur: **Marc van Oostendorp**

Ik kom graag in Palermo. Niet alleen omdat het er zulk mooi weer is of vanwege het verrukkelijke Siciliaanse eten, maar ook omdat je er volgens mij kunt zien waar onze samenleving naartoe gaat. Want heel veel van de tienduizenden mensen die uit Afrika de oversteek wagen naar Europa komen in eerste instantie aan in Zuid-Italië. In Palermo zie je dan ook mensen van allerlei pluimage.

In Nederland, waar de immigratie op een veel lager peil staat, wordt de komst van kinderen van elders nog wel eens als een probleem ervaren: wat moet je met zoveel verschillende talen in de klas! Die kinderen moeten natuurlijk wel zoveel mogelijk Nederlands spreken, anders leren ze het nooit! De afgelopen jaren was het bijna taboe om die andere talen te gebruiken in de klas.

Gelukkig kwam er dit voorjaar verandering in toen de PO-Raad en OCW het boekje *Ruimte voor nieuwe talenten* publiceerden. Daarin werd duidelijk uitgelegd dat ‘onderdompeling’ in het Nederlands helemaal niet zo vreselijk belangrijk is. Sterker nog, kinderen voelen zich prettiger als ze bijvoorbeeld onderling af en toe ook hun eigen taal mogen gebruiken. En als ze zich prettiger voelen, leren ze alles beter. Ook het Nederlands.

Alzheimer

In de publiciteit rondom *Ruimte voor nieuwe talenten* werd af en toe gesuggereerd dat het hier ging om inzichten die verkregen werden in ‘recent wetenschappelijk onderzoek’, maar eigenlijk is hier onder taalkundigen al vele decennia vrijwel complete consensus over. De mens is van nature een meertalig wezen. Gedurende bijna alle perioden van de geschiedenis en op de meeste plaatsen van de wereld vinden mensen het heel gewoon om op de markt een andere taal te spreken dan in de huiskamer, bij de rechter een ander idioom te hanteren dan rondom de dorpsput.

Wie er vroeg genoeg mee begint, kan gemakkelijk drie talen aan, en daar ook moeiteloos tussen schakelen. Het is misschien wel een natuurlijker situatie dan de kunstmatige manier waarop Europese culturen in de afgelopen paar eeuwen hebben gestreefd naar een soort mensen dat overal en altijd één taal sprak – de officiële. Dat is een benauwende manier van denken, en in sommige opzichten zelfs aantoonbaar niet gezond. We weten bijvoorbeeld dat de kans op Alzheimer groter is bij mensen die slechts één taal spreken.

Trots

Op Sicilië weten ze dat allemaal al lang. Men heeft er ook ruime ervaring: al duizenden jaren komen van alle windstreken mensen naar het eiland. Het Siciliaanse 'dialect' verschilt meer van het Italiaans dan het Fries van het Nederlands, dus veel geboren Sicilianen spreken zelf ook meer dan één taal.

Ik mocht er onlangs een klas bezoeken op een schooltje in Palermo: 33 kinderen uit 17 verschillende landen. Het maakte niemand in de klas wat uit. De lessen werden gegeven in het Italiaans, op het schoolplein werd tikkertje gespeeld in het Siciliaans, en verder sprak iedereen de taal die hem of haar uitkwam. De leerkracht had bij de deur een bord gemaakt waarop ieder kind had kunnen aangeven welke talen hij of zij sprak. Fallou was de kampioen met vijf talen: Wolof, Fula (dat zijn allebei talen van Gambia), Engels, Italiaans en Siciliaans. Hij glom van trots toen ik hem daarnaar vroeg.

Hoofden

En zo moet het. Ook Nederlandse kinderen en nieuwkomers in Nederland zou je zulke trots gunnen. Dat hun ouders niet tijdens een ouderavond worden gewaarschuwd dat ze wel voldoende Nederlands moeten spreken, maar dat ze trots mogen uitkomen voor alle talen die ze spreken.

Want het belangrijkste is dat kinderen plezier hebben in taal. Dat ze hun nieuwsgierigheid ernaar ongeremd mogen bevredigen. Talen zitten elkaar heus niet in de weg in hun hoofden; je ene taal wordt er niet slechter van als je andere beter wordt. Wat dat betreft kunnen we dus nog best iets leren van Palermo. En dan heb ik het nog niet over de keuken.

Ik kan

omdat

het v

ook

waar

wan